

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนในทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนการสอน ในทัศนะของผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

1.2 เพื่อศึกษาระดับของปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอน ในทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

1.3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม เกี่ยวกับระดับการดำเนินงาน และระดับของปัญหาที่มีต่อการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนการสอน ตามประเด็นการวางแผนทางการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 78 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 15 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 63 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน แล้วใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 68 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 14 คน และอาจารย์ผู้สอน 54 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้นเอง โดยศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนการสอน แล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับอาจารย์ผู้สอนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check – list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานและระดับปัญหาการดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ส่งถึงคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและนำแบบสอบถามส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งนัดหมายเวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน จากแบบสอบถามที่ส่งออกไป 68 ชุด ได้รับกลับคืนมา 68 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และให้คะแนนตามเกณฑ์
- 3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่และค่าร้อยละ
- 3.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3.4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3.5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม เกี่ยวกับระดับการดำเนินงานและระดับปัญหาการดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยใช้ค่าสถิติ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows วิเคราะห์ค่าทางสถิติ

4. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาระดับการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ในทัศนะของ ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

- 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 20.60 และอาจารย์ผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 79.40
- 4.2 ระดับการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนในทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ผู้สอนสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประยุกต์ใช้

และด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล

4.3 ระดับปัญหาในการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ในทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ระดับปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล และด้านการประยุกต์ใช้

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม เกี่ยวกับระดับการดำเนินงานและระดับปัญหาในการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนโดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นในการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

5. การอภิปรายผลมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

5.1 ระดับการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล และด้านการประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒิไกร บุรณ์เจริญ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น ปีการศึกษา 2545 ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะยังขาดความชัดเจน ในเรื่อง การวางแผนและนโยบายในเรื่องการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้นักวิชาการในคณะ ได้ทราบหลักการและแนวทางการดำเนินงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาภายในคณะ จึงทำให้การตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และการประยุกต์ใช้ไม่เป็นระบบจึงทำให้ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน (คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. 2543 ข) ดังนั้นทางคณะควรจะต้องมีการ
เร่งดำเนินการการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้านดังกล่าว เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพจาก
เดิมยิ่งขึ้น โดยยึดหลักด้านนโยบาย และ มาตรฐาน ความหลากหลายในการปฏิบัติ การ
กระจายอำนาจและมีจุดเน้นที่เต็มไปด้วย ความพร้อมและความชำนาญของแต่ละบุคคล
ภายในคณะ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวทาง
การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.1.1 ด้านการวางแผน

ผลการวิจัยโดยภาพรวมและรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
ได้มีการวางแผนและนโยบายต่อการเรียนการสอนมาตลอดในรูปแบบต่างๆ แต่ยังไม่ชัดเจน
ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่กล่าวว่า “ การปฏิรูป
การศึกษาระดับอุดมศึกษาขาดกลไกการประสานงานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ
ที่มีประสิทธิภาพทำให้ไม่มีประสิทธิภาพ เอกภาพในการกำหนดนโยบายและมาตรฐาน
อุดมศึกษา เกิดความ ซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและการจัดหลักสูตรในการเรียนการสอน”
ซึ่งการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะมีประสิทธิภาพที่ดีนั้นจะต้องมีการวางแผน
อย่างชัดเจน เช่น แผนการสอนที่มีผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนจะต้องร่วมกันจัดทำประจำ
ภาคการศึกษาหรือตลอดหลักสูตร ที่เป็นการจัดระบบและการดำเนินการเรียนการสอน
ให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตรสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา
ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนจึงควรตระหนักต่อการเริ่มต้นของการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น

5.1.2 ด้านการดำเนินงาน

ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่อยู่ในระดับน้อยคือ อาจารย์
ผู้สอนมีการพัฒนา ตนเองเสมอในด้านการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะ ได้รับ
การจัดสรรงบประมาณสำหรับงานวิจัยไม่เพียงพอ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติได้กล่าวถึงจุดอ่อนของงานวิจัยในหนังสือ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับ
อุดมศึกษาว่า “สถาบันอุดมศึกษา ที่มีจำนวนมากต่างมุ่งเน้นภารกิจการจัดการเรียนการสอน
เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ละเลยภารกิจวิจัยและสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาประเทศ ประกอบ
กับการได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยในอัตราส่วนที่ต่ำมาก เพียงประมาณร้อยละ 5

ของงบประมาณอุดมศึกษา และขาดแรงจูงใจในการทำการวิจัย ทำให้ไม่สามารถพัฒนา งานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาได้ดีเท่าที่ควร" ซึ่งแผนปฏิบัติงานวิจัยของสถาบันราชภัฏ มหาสารคาม ได้มุ่งเน้นการพัฒนาระบบ การบริหารการวิจัย ส่งเสริมการวิจัย เพื่อพัฒนา ท้องถิ่น เป็นหนึ่งในมาตรการการปฏิรูป หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นสถาบันฯ ควรจัดสรรงบประมาณในการวิจัยให้มากขึ้นกว่าเดิม ไม่น้อยกว่า 2% ของงบประมาณทั้งหมด ของสถาบันฯ พร้อมจัดหาแหล่งเงินทุนที่หลากหลายเพื่อจัดตั้งกองทุนวิจัย ติดตามและ ประเมินผลอย่างเป็นระบบต่อเนื่องทุกปี เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยกับบุคลากรภายใน คณะ ให้เพิ่มมากขึ้น

5.1.3 ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล

ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็น รายชื่อ พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นชื่อที่อยู่ในระดับน้อยคือ คณะ ได้ติดตามตรวจสอบสื่อและเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยสามารถนำมาใช้ได้ทันความต้องการ คณะ ได้พัฒนาสื่อนวัตกรรมและเครื่องมือให้ส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างเพียงพอ และคณะ มีการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัด การศึกษา ในส่วนของคณะ แม้ว่าจะมีคณะกรรมการดำเนินงานในเรื่องนี้อยู่แล้วก็ตามแต่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพ เพราะยังมีปัญหาในเรื่องจำนวนบุคลากรในการ ตรวจสอบสื่อและเทคโนโลยีอีกทั้งยังขาดงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุงรักษาซึ่งถือว่าเป็น แหล่งการเรียนรู้ที่ทางคณะจะต้องเร่งดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อให้บรรลุผลในการปฏิรูป การเรียนการสอน และเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการ วิธีการการศึกษาและองค์ความรู้ ที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ให้ทันต่อสังคมปัจจุบัน สำหรับการพิจารณาระบบการวัดและ ประเมินผลการศึกษา ทางคณะควรจะมีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด มากขึ้นกว่าเดิมและเร่งการพัฒนาโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการให้ชัดเจน ประเมิน ผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การ เรียนร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปกับการเรียนการสอน พร้อมกับแจ้งผลการเรียนให้ ผู้เรียนทราบเป็นระยะๆ เพื่อเป็นผลดีแก่ผู้เรียน และการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

5.1.4 ด้านการประยุกต์ใช้

ผลการวิจัยโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับชื่อที่ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยคือ คณะ ได้มีการปรับรื้อกระบวนการบริหารจัดการ

ให้เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนทุกภาคเรียนหรือทุกปี จากแนวทางการดำเนินการปฏิรูปการฝึกหัดครู ได้กล่าวว่า “การเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้รู้จักแสวงหา ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง ฯลฯ” ดร. ศิลา จายนีโยธิน ได้กล่าวไว้ในการบรรยายแก่นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการประถมศึกษา เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2533 ว่า “ถ้าเราจะเปลี่ยนคน เราต้องเปลี่ยนที่การศึกษา และถ้าจะเปลี่ยนการศึกษา เราต้องเปลี่ยนที่การสอน” ในบางโปรแกรมวิชาภายในคณะ อาจมีการสอนในรูปแบบเดิม นั่นคือ การเรียนการสอนแบบครูผู้สอนเป็นจุดศูนย์กลาง ควรจะมีการปรับเปลี่ยนโดยมีการโดยการฝึกอบรม แนวทางการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ให้ทั่วถึงแก่อาจารย์ผู้สอนภายในคณะ

5.2 ระดับปัญหาการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าระดับปัญหาในการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีระดับปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล และด้านการประยุกต์ใช้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางคณะ มีการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการปฏิรูปการเรียนการสอน ถึงแม้จะมีการวางแผนการดำเนินงานในด้านนี้แล้วก็ตาม พร้อมทั้งจำนวนบุคลากรในคณะ ต่างมีภาระงานด้านการสอนมากเกินไป จึงทำให้การดำเนินงานใน 4 ด้านขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน (คณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. 2543 ก : 3-4) ซึ่ง สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กล่าวถึงจุดอ่อนของการปฏิรูปการศึกษาว่า “การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทยมีระบบที่ด้อยประสิทธิภาพ ทั้งระบบบริหารวิชาการ ระบบการบริหารการเงินและระบบการบริหารบุคคล ทำให้ขาดความคล่องตัวในการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการและตอบสนองต่อความจำเป็นของประเทศ และต่างมุ่งเน้นภารกิจจัดการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่” คณะควรคำนึงถึงปัญหาจุดนี้ให้มาก พร้อมลงมือดำเนินการในการดำเนินทั้ง 4 ด้านให้ชัดเจนและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ในปี - การศึกษาต่อไป ดังที่ศูนย์ปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : <http://www.moe.go.th/main2/edu-reform/edu-reform.htm>) ได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษาไว้เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทาง

การศึกษา และเพื่อแก้ไขปัญหามีอยู่ให้หมดไปรวมทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ด้านการวางแผน

ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่าระดับปัญหาด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่มีระดับปัญหาด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก คือ คณะ มีการกำหนดแนวทางที่จะปรับปรุงพฤติกรรม การสอนของผู้สอนใหม่ให้สอดคล้องตาม พ.ร.บ. พ.ศ. 2542 คณะ มีการกำหนดแผนและเป้าหมายในการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และคณะ มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหาร ผู้สอนในคณะ เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการปฏิรูปการเรียนการสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการสอนการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่ยังเป็นรูปแบบเดิม คือ การบรรยายและท่องจำ และมีเพียงส่วนน้อยที่มีรูปแบบการสอนแบบผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้กล่าวถึงจุดอ่อน (Weakness) ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชามากกว่าการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) คิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative thinking) โดยระยะหลังมีการเพิ่มการผลิตบัณฑิตเพื่อให้ทันต่อความต้องการของประเทศ ทำให้คุณภาพของการศึกษาลดลง บัณฑิตมีความเข้มแข็งทางวิชาต่ำกว่ามาตรฐานสากล และขาดคุณลักษณะที่จำเป็นหลายประการ สำหรับเป้าหมายในการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ทางคณะ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการใช้งานของผู้เรียนและผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนไม่เกิดความคล่องตัว ดังนั้น คณะ ควรวางแผนรูปแบบการสอน การจัดหาสื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมการเรียนการสอน มาพัฒนาส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น ได้มีการปรับปรุงการวางแผนรายข้อดังกล่าว ก็จะส่งผลให้สภาพปัญหาการดำเนินงานลดลงเกิดผลดีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอน

5.2.2 ด้านการดำเนินงาน

ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่อยู่ในระดับมากคือ คณะ ได้จัดหาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาใช้ได้อย่างทั่วถึง และคณะ จัดสภาพอาคารเรียน ห้องเรียน ให้มีความพร้อมที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาของคณะมีปัญหาด้านงบประมาณซึ่งมีจำกัด มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน (คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์).

สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. 2543 ก : 2-3) ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสอน (Instructional technology) ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและวางแผนระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ทางคณะ ควรจะมีการเพิ่มงบประมาณในด้านนี้ให้มากขึ้นพร้อมทั้งมีการอบรมบุคลากรในการใช้สื่ออย่างวิธี ตลอดจนปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอาคารให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน

5.2.3 ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล

ผลการวิจัยโดยภาพรวมและรายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่ระดับปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก คือ คณะ ได้พัฒนาสื่อนวัตกรรมและเครื่องมือให้ส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างเพียงพอ และคณะ ได้ติดตามตรวจสอบสื่อและเทคโนโลยีให้มีความทันสมัย สามารถนำมาใช้ได้ทันความต้องการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนยังมีภาระงานและการสอนที่มาก ทางคณะ จึงไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ในเรื่องการตรวจสอบติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน ทางคณะ ควรจะมีการจัดอบรมบุคลากรให้เห็นถึงความสำคัญขอสื่อการเรียนการสอนตลอดจนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทุกปีการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรรายวิชาและให้ทันต่อสภาพสังคมปัจจุบัน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ดังที่ ยืน ภู่วรรณ ได้กล่าวถึงการปฏิรูปการเรียนการสอนว่า “ การเรียนที่ครู กับนักเรียนประสานช่วยกันเรียนรู้เป็นหนทางที่ดีที่สุด ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ครูต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียนใหม่ ต้องรู้จักเทคโนโลยีและหาทางนำเทคโนโลยีหรือสร้างกระบวนการเรียนรู้ใน รูปแบบต่างๆ ให้เกิดขึ้น”

5.2.4 ด้านการประยุกต์ใช้

ผลการวิจัยโดยภาพรวมและรายชื่อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่ระดับปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมากที่สุด คือ คณะ ได้มีการนำผลการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนการสอนมาศึกษาและปรับปรุงให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของสถาบันเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ผลจากการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง ทำให้นโยบายการบริหารงานเปลี่ยนแปลง และสถาบันอุดมศึกษาแต่และแห่งไม่มีการกำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน การพัฒนาจึงเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง ไม่มีความต่อเนื่อง มีการใช้ทรัพยากร ข้ำซ้อนและสิ้นเปลือง ไม่สามารถปฏิบัติการภารกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อสังคมได้ (สุธรรม อธิกุล. 2541 : 6) จากแผนการปฏิบัติงานของสถาบันฯ ได้มุ่งการปฏิรูปการเรียนการสอนให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง โดยเร่งปรับบทบาทของอาจารย์

ผู้สอน ให้ชุมชนและสังคมเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ โลกทัศน์ และจิตสำนึกต่อสังคมตลอดจนการกำหนดเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน ให้เป็นไปตามความพร้อมและความเชี่ยวชาญของแต่ละสถาบันหรือคณะเป็นกลวิธีหนึ่ง ในการปฏิรูปการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา และคณะ ควรเล็งเห็นจุดนี้ไปดำเนินการ ให้การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ที่มีต่อการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนและระดับปัญหาของการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน และระดับปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนต่างมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานปฏิรูป การศึกษาที่ทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในบทบาทหน้าที่ ของตน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สังกั ลักษณะ (2541 : <http://www.moe.go.th/main2/article-center.htm>) ที่กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จในการบรรลุจุดหมายของการปฏิรูป การศึกษา จะขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติในองค์ประกอบ ต่าง ๆ และหัวใจของการปฏิรูปตามแนวทางการ-ปฏิรูปการศึกษาคือ "คน" คนที่เป็นครู อาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ มหาสารคาม ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

การดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนการสอน ด้านการดำเนินงาน ข้อที่มีการดำเนินงานน้อย คือ อาจารย์ผู้สอนมีการพัฒนาตนเองเสมอในด้านการวิจัย ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล ข้อที่มีการดำเนินงานน้อย คือ คณะ ได้ติดตาม ตรวจสอบสื่อและเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยสามารถนำมาใช้ได้ทันความต้องการ คณะ ได้พัฒนาสื่อนวัตกรรมและเครื่องมือให้ส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาและ

การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผล การศึกษาให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษา ควรมีการกระตุ้นให้อาจารย์ ผู้สอนเกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองด้านการทำผลงานวิจัยให้มากกว่านี้ และให้คณะ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบในการตรวจสอบ สื่อและเทคโนโลยีให้ทันสมัย และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเครื่องมือ รวมทั้งพัฒนาระบบ การวัดและประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษา

ระดับปัญหาการดำเนินงานมีการได้ปฏิรูปการเรียนการสอน ด้านการวางแผน ข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คือ คณะ มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหารและ อาจารย์ผู้สอนในคณะ เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการปฏิรูปการเรียนการสอน คณะ มีการกำหนดแนวทางที่จะปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของผู้สอนใหม่ให้สอดคล้อง ตาม พ.ร.บ. พ.ศ. 2542 และคณะ มีการกำหนดแผนและเป้าหมายในการนำสื่อและ เทคโนโลยี มาใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านการดำเนินงาน ข้อที่มีปัญหาด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คือ คณะ จัดสภาพอาคารเรียน ห้องเรียนให้มีความพร้อมที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และคณะ ได้จัดหาสื่อและเทคโนโลยี ทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มาใช้ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งถ้าคณะ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้อยู่ในระดับน้อย ก็จะมีส่งผลทำให้การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างดี และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและจากผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้คือ

6.1.1 ผู้บริหารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ควรนำผลการวิจัย ใน 4 ด้าน ไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายต่อการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป รวมทั้งนำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินงานในทุกด้านๆ มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

6.1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ควรมี จำนวนบุคลากรที่เพียงพอ มีงบประมาณสนับสนุน มีแผนปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งมีการ ประชาสัมพันธ์เพื่อให้มีการประสานแผนกลยุทธ์ระหว่างคณะ โปรรแกรมวิชา มีการสรุปผล การดำเนินงาน ความคืบหน้าของการปฏิรูปปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและ ทุกปีการศึกษา

6.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรตอบสนองความต้องการของ ห้องถิ่น ใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน มีการบริหารจัดการที่เป็นการระดมทรัพยากรจากห้องถิ่น ในการดำเนินงานรวมทั้งการนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้มาก

ยิ่งขึ้น มีการจัดสรรสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ โดยมีปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน ตรวจสอบและติดตามประเมินผลการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนการสอนในคณะอื่น ๆ และในสถาบันราชภัฏแห่งอื่น ๆ ต่อไป และขยายให้กว้างขึ้นไปในระดับประเทศ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปการเรียนการสอนอย่างกว้างขวางต่อไป

6.2.2 ควรมีศึกษาดำเนินงานและระดับปัญหาในการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนการสอนเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกในการปรับปรุงการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University